HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אלא אחליפי תודה נדבה א בין לפני כפרה בין לאחר כפרה טעונות לחם מרבה בתודות הוא אלא אולד תודה ב נדבה בין לפני כפרה בין לאחר כפרה אין טעונין לחם מותר דתודה היא אלא אולד תודה ג חובה לפני כפרה טעון לחם לאחר כפרה אין טעון לחם מאי קמ"ל א] דקסבר ר' יוחנן א) אדם מתכפר בשבח הקדש הוי בה נמי אביי כי האי גוונא: איתמר נמי אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן חילופי ב] תודה נדבה בין לפני כפרה בין לאחר כפרה ג] טעונה לחם מרבה בתודות הוא ולד תודה נדבה בין לפני כפרה בין לאחר כפרה אין טעון לחם מותר דתודה הוא וולד ד] תודה חובה לפני כפרה טעונין לחם לאחר כפרה אין ה] טעונין לחם אמר שמואל כל שבחטאת מתה בתודה אין טעונה לחם כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם ו] מתיב רב עמרם מהו אומר 1 התודה יקריב מנין למפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות מנין שאיזו מהן שירצה יקריב ולחמה עמה ת"ל התודה יקריב יכול תהא שניה טעונה לחם ת"ל יקריבנו אחד ולא שנים ואילו גבי חטאת כי האי גונא רועה דתנן ז] ג) הפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות מתכפר באחת מהן ושניה תמות דברי רבי וחכמים אומרים ד אין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שנתכפרו בעלים הא קודם שנתכפרו בעלים רועה שמואל כרבי סבירא ליה דאמר ה אבודה בשעת הפרשה מתה אלא רועה לרבי היכי משכחת לה כדרבי אושעיא ג) דאמר רבי אושעיא ו הפריש שתי חטאות לאחריות מתכפר באיזה מהן שירצה והשניה תרעה ח] והא גבי תודה כי האי גוונא אין טעונה לחם אלא שמואל כרבי שמעון סבירא ליה דאמר חמש חטאות מתות והא רועה לרבי שמעון לית ליה כלל שמואל נמי חדא קאמר כל שבחטאת מתה בתודה אין טעונה לחם מאי קמ"ל לאפוקי מדרבי יוחנן דאמר ט] אדם מתכפר בשבח הקדש קמשמע לן דלא י] א"ר אבא ז זו תודה וזו לחמה ד) אבד הלחם מביא לחם אחר אבדה תודה אינו מביא תודה אחרת מאי טעמא לחם יא] לגלל תודה ואין תודה לגלל לחם ה) ואמר רבא ח הפריש מעות לתודתו ונתותרו

רש"י

אלא אחליפי תודה נדבה. דקאמר הרי זו ואבדה ומפריש אחרת תחתיה כלומר דאסיפא דהא ברייתא קאי יב] דקאמר מנין תמורה וחליפין דסתמא קתני יג] וקמשמע ו) לן בחליפי תודה נדבה ואמר רבי יוחנן עלה לא שנו כו' ז): **בין לפני כפרה בין לאחר כפרה.** שנתכפר באחרות ח) טעונות שתיהן לחם דמרבה בתודות הוא דהואיל ולא נתחייב להפריש אחרת והפרישה גלי אדעתיה שדעתו היה להרבות בתודות של נדבות והלכך יד] מביא בלחמיהן: **אלא אוולד תודה נדבה.** כגון שהפריש וילדה בין (א) הקריבה לפני כפרה בין לאחר כפרה אין טעונה לחם דמותר דתודה היא שכבר נתכפר באחר והוי כמפריש מעות לתודתו וניתותרו דכל דבר הבא מאליו כגון ולד חשיב מותר: **אלא אוולד תודת חובה.** וכי קתני לעיל [עט:] ולא ולדה טעון לחם לאחר כפרה אבל לפני כפרה טעון והתם ליכא למיפרך בין לפני וכו' ט) מרבה בתודות הוא דאין אדם טו] מרבה בתודת חובה: **אדם מתכפר בשבח הקדש.** דהיינו הולד [של תודת חובה] וכיון דיכול להתכפר באיזו שירצה או באם י) או בולד הכי נמי טעונות לחם: **הוי בה אביי נמי כהאי גוונא.** אהייא ותירץ טז] אוולד תודת חובה: **לפני כפרה טעונות לחם.** דאדם מתכפר בשבח הקדש לאחר כפרה אין טעונין לחם דמותר דתודה היא ובוולד דתודה נדבה להכי לפני כפרה נמי אין טעונין לחם משום דאין אדם מתכפר בתודת כ) נדבה: **כל שבחטאת מתה.** מפרש לקמן: **ואילו גבי חטאת.** אם נמצאת לפני כפרה רועה שאין חטאת מתה אלא אותה שנמצאת לאחר שכיפרו הבעלים הא נמצאת קודם שכיפרו הבעלים רועה ואילו תודה בכה"ג דהפריש תודה ואבדה והפריש אחרת תחתיה והרי שתיהן עומדות שניה אין טעונה לחם דכתיב (ויקרא ז) יקריבנו לאחד ולא שתים והיכי קאמר כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם: **שמואל כרבי סבירא ליה דאמר אבודה בשעת הפרשה.** דשניה מתה אפילו נמצאת קודם שנתכפרו בעלים להכי לשמואל אין טעונין לחם: **אלא רועה לרבי היכי משכחת לה.** דקאמר שמואל כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם: **והא גבי תודה כה"ג.** שאם הפריש שתי תודות לאחריות שאם תאבד האחת תהא שניה תחתיה אין טעונה לחם דכתיב יקריבנו לאחד ולא לשנים והיכי קאמר כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם: **אלא שמואל.** לא סבר לא כרבי ולא כרבנן: **אלא כר"ש דאמר חמש חטאות מתות.** ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ושנתכפרו בעליה באחר ושעיברה שנתה דלית ליה השניה רועה ודכוותה גבי תודה אין טעונה לחם שאם הפריש ב' תודות לאחריות וכו' דהיינו שכפרו בעליה דמתה היא ל) בחטאת להכי גבי תודה אין טעונים לחם: ופריך והיכי אמרת דשמואל כרבי שמעון סבירא ליה והא ר' שמעון לית ליה רועה כלל ושמואל אית ליה דאמר כל שבחטאת רועה: **מאי קמ"ל.** שמואל לימא הלכה כרבי שמעון: **לאפוקי מדרבי יוחנן דאמר אדם מתכפר בשבח הקדש.** בולד: **קמ"ל.** שמואל דהלכה כר' שמעון דה' חטאות מתות ולד חטאת כו' ואין מתכפר בו ובתודה אין טעונה לחם: **זו תודה וזו לחמה.** אע"ג דלא אמר עלי אם אבד הלחם מביא לחם אחר דכיון דאמר זו נתחייב בלחמה וכל זמן שעיקר הזבח קיים חייב בלחמה: **מ"ט לחם** יז] **לגלל תודה.** דכתיב והקריב על זבח התודה חלות (ויקרא ז): **ואין תודה לגלל לחם.** משום הכי אבדה תודה אין מביא תודה אחרת אף על גב דלחמה קיים יח] אין מביא תודה אחרת: **הפריש מעות.**

תוספות

מאי קמשמע לן דקסבר רבי יוחנן מתכפר אדם בשבח הקדש. משמע הכא דפשיטא לן דאית ליה לרבי יוחנן הך סברא וכן משמע נמי בפרק בתרא דכריתות (דף כז.) דבעי רבי אלעזר אדם מתכפר בשבח הקדש או לא אמר רבי יוחנן כמה שנים גדל זה בינינו ולא שמע הלכה זו ממנו מכלל דאמרה ר' יוחנן אין ועל הדא אמרה דתנן וולד תודה ותמורתה כו' ומייתי הך דשמעתין ותימה דבתמורה בפ' כילד מערימין (דף כה.) אמר רבי יוחנן הפריש חטאת מעוברת וילדה רצה בה מתכפר רצה בוולדה מתכפר מאי טעמא קסבר ר' יוחנן אם שיירה משוייר עובר לאו ירך אמו הוא והוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחריות רצה בה מתכפר רצה בחברתה ומותיב התם ר' אלעזר ומסיק כתנאי ופריך רבא ממאי דטעמא דר' יוחנן דאם שיירו משוייר דלמא היינו טעמא דרבי יוחנן דאדם מתכפר בשבח הקדש א"ל רב המנונא מכדי רבי אלעזר תלמידיה דר' יוחנן ויתיב קמיה דר' יוחנן ולא אהדר ליה האי שינויא ואת אמרת טעמא דר' יוחנן משום דאדם מתכפר בשבח הקדש נראה לפרש דווקא בחטאת צריך לומר טעמא משום דאם שיירו משוייר דאם איתא דאינו משוייר משום דעובר ירך אמו לא היה מתכפר בשבח הקדש משום דקיימא לן (מעילה דף י:) חמש חטאות מתות וולד חטאת כו' אבל השתא דעובר לאו ירך אמו הוא מתכפר בולד כבשתי חטאות לאחריות דמי והא דקיימא לן וולד חטאת מתה מיתוקמא בהפרישה ואח"כ נתעברה אבל בולד תודה מתכפר אפי' הפרישה ואח"כ נתעברה דאדם מתכפר בשבח הקדש כדאיתא הכא ובכריתות (דף כז.) ומתיישבת בכך שמעתא דבסמוך אמר שמואל כל שבחטאת מתה בתודה אין טעון לחם ומסיק שמואל כר"ש סבירא ליה דאמר חמש חטאות מתות ורועה לר"ש לית ליה כלל ושמואל מאי קמשמע לן לאפוקי מדרבי יוחנן הא שפיר אית ליה לרבי יוחנן נמי האי כללא דאם אדם מתכפר בשבח הקדש בתודה הכי נמי מתכפר בשבח הקדש בחטאת ואינה מתה בחטאת ולכך טעונה לחם ס) כתודה אלא ודאי בחטאת אין מתכפר בשבח הקדש דאי כשהפריש חטאת מעוברת ההוא לא מיקרי שבח הקדש לר' יוחנן כיון דלאו ירך אמו הוא דאם שיירו משוייר ע) דהוה ליה כמפריש שתי חטאות לאחריות ואי בהפרישה ואחר כך נתעברה הוה ליה ולד חטאת מתה ואין מתכפר בה וכיוצא בה בתודת חובה טעונה לחם דמתכפר בשבח הקדש ומיהו קצת קשה דלקמן פ) גבי מפריש חטאת מעוברת מסיק דלמא אם שיירו משוייר צ) וטעמא דר' יוחנן דקסבר אדם מתכפר בשבח הקדש:

רועה לרבי היכי משכחת לה. דרבי אושעיא אליבא דרבי אמרה כדאיתא בתמורה בפרק וולד חטאת (דף כב.):

הפריש שתי חטאות לאחריות מתכפר באחת מהן. לא בהפריש בזו אחר זו דאם כן אין מתכפר בשניה ומתכפר באחת מהן משמע באיזה שירצה ובמפריש בבת אחת נמי לא איירי דכל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו כדאיתא בפ' האיש מקדש (קדושין דף נ:) אלא כגון דאמר תיקדוש אחת מהן מתוך השתים כי ההיא דליקדשו ארבעים מתוך שמונים דלעיל אבל צריך לדקדק דלא תיקשי אם אין ברירה דגבי תודה ששחטה על פ' חלות לא קשיא מברירה כדפרישית לעיל [דף עח: ד"ה ליקדשו]:

כולהו

רש"י כת"י

אלא אחליפי תודת נדבה. כגון דאמר הרי זו תודה ואינו חייב באחריותה ואבדה והפריש אחרת: **מרבה בתודות הוא.** ולאו חליפין היא דהא לא מחייב באחריותה דקמייתא אלא תודה באפי נפשה היא וטעונה לחם אפי' נתכפר בראשונה: **מותר דתודה היא.** יתירות שגדל על התודה ולאו תודה עצמה: **אלא אולד תודת חובה.** קאמר לפני כפרה טעון לחם דקסבר אדם מתכפר בשבח שהשביח הקדש לאחר שהוקדש הלכך כיון דאילו אבדה תודה נפיק ידי נדבתו בולד[ה] תודה קרינן ביה וטעונה לחם אם הקריבה תחלה דהא אהני ליה דבהאי יצא ידי נדרו אבל ולד תודת נדבה דלא עלי' רמיא אם אבדה ליכא למימר אולד במקום תודה הוא ובו מתכפר דהא אם האם קיימת מן הדין צריך להקריבה ואם אבדה בלא ולד נמי הוי מפטרי: **הוי בה אביי נמי כה"ג.** דרב עמרם ומשני לה נמי כדשניין: **מרבה בתודות הוא.** ולאו חליפין דקמייתא הוא דהא אינו חייב באחריותה: **ולד תודת נדבה.** אפי' לפני כפרה מותר דתודה הויא ולא אהני ליה מידי דליכא למימר בשבח הקדש מתכפר דהא לאו עלי' רמיא: **לפני כפרה טעונות לחם.** שהרי יצא בהן ידי חובתו שאם תאבד הראשונה עוד לא צריך לאתויי אחריתי: מילתא דשמואל מפרש לקמן: חמש חטאות מתות ושכפרו בעליה אחת מהן: **אין חטאת.** שכפרו בעליה מתה אלא א"כ נמצאת לאחר שכפרו בעליה באחרת הא אם נמצאת קודם לכן כי הא דשתיהן עומדות ונתכפר באחת מהן שניה רועה וגבי תודה קתני יכול תהא שניה טעונה לחם כו'. ומדרבנן קא מותיב לה: **שמואל כרבי ס"ל דאמר.** אם אבדה הראשונה בשעת הפרשת השניה מתה ואע"ג שלא היתה אבודה בשעת כפרה שנמצאת קודם הלכך משום הכי בתודה אין טעונה לחם השניה שהרי גבי חטאת מתה כה"ג: **אלא לרבי היכי משכחת לה.** דמתוקמא מילתא דשמואל דאמר כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם: **במפריש שתי חטאות לאחריות.** שאם תאבד האחת יתכפר בחברתה דהתם רבי מודה דיתכפר באחת מהם והשניה תרעה דאין חטאת שנתכפרו באחרת מתה אלא ע"י דיחוי שאבדה ונדחית אבל בהנך דלא נדחו מעולם לא דהכי הוי הלכה למשה מסיני דכל דין חטאות המתות הלכה למשה מסיני במס' תמורה [טז.]: **והא גבי תודה כה"ג.** אם הפריש שתי תודות לאחריות אין שניה טעונה לחם דהא ליכא למימר מרבה בתודות הוא דהא ודאי לשם חדא חובה אפרשינהו וכתיב התודה מ) התודה טעונה לחם ולא חליפתה: **אלא שמואל.** דאמר כל שבחטאת מתה בתודה אינה טעונה לחם: **כר"ש ס"ל דאמר.** במס' תמורה נ) ה' חטאות מתות וקא חשיב שכפרו בעליה (והן) [והיינו] בכל ענין ואפי' הפריש שתי חטאות לאחריות שניה תמות הלכך בתודה אינה טעונה לחם: **והא רועה לר"ש לית ליה כלל.** ומאי האי דקאמר שמואל כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם: **שמואל נמי חדא קאמר.** במתה איירי ברועה לא איירי: **מאי קמ"ל.** שמואל כולהו תנינא לעיל דאין טעונות לחם והא ודאי ליכא למימר דכשעברה שנתה אתא לאשמועינן דהא תודה כשרה אפי' בת עשר שנים: **לאפוקי מדר"י.** דאמר ולד (חטאת) [תודה] לפני כפרה טעון לחם דאדם מתכפר בשבח הקדש קמ"ל שמואל דלא דקאמר כל שבחטאת מתה בתודה אינה טעונה לחם [ו]ולד חטאת מתה: **אבד הלחם מביא לחם אחר.** על תודה זו: **אבדה תודה אין מביא תודה אחרת.** על לחם זה אלא אבדה התודה אבד הלחם: **מאי טעמא.** מביא לחם אחר:

מסורת הש"ס

א) [לקמן פא. תמורה כה: כריתות כז.], **ב)** תמורה כב: פסחים לז., **ג)** תמורה כד. כה. ע"ש פסחים לז: [יומא סה.], **ד)** פסחים יג: [ושם איתא רבה וכ"ה ברש"י לפנינו ע"ב ד"ה תודה], **ה)** צ"ל אמר, **ו)** צ"ל ומשמע. צ"ק, **ז)** צ"ל כו' ההיא בין לפני כו'. צ"ק, **ח)** באחר. צ"ק, **ט)** צ"ל מותר דתודה היא דאדם מתכפר בוולד תודת חובה, **י)** צ"ל או בזה או בולד. צ"ק, **כ)** נ"א בולד תודת, **ל)** צ"ל כחטאת, **מ)** ויקרא ז, **נ)** דף טז., **ס)** צ"ל בתודה. צ"ק, **ע)** צ"ל והוה ליה. צ"ק, **פ)** [דף פא:], **צ)** בס"א: אינו משוייר,

תורה אור השלם

1. אִם עַל תּוֹדָה יַקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיב עַל זֶבַח הַתּוֹדָה חַלּוֹת מַצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן וְסֹלֶת מֻרְבֶּכֶת חַלֹּת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן: ויקרא ז יב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא אוולד וכו' בין לפני כצ"ל ותיבת הקריבה נמחק:

מוסף רש"י

אין חטאת מתה. משום כיפרו בעליה, אלא האבודה בשעת כפרה ונמצאת אחר שנתכפרו הבעלים, הא נמצאת קודם כפרה כיון דאמרי רבנן לא מתה הויא לה מותר חטאת ורועה ודמיה לשופרות (פסחים צז.). **הפריש שתי חטאות לאחריות.** שאם תאבד האחת יביא חבירתה (שם צז:). **והשניה תרעה.** אפילו לרבי שהרי לא הופרש לאיבוד (יומא סה.). **אבדה תודה אינו מביא תודה אחרת.** על אותו לחם ופודין אותו ויוצא לחולין דלחם גלל תודה, וכיון דהוקבע לזו פסול לאחרת, אבל בדמים יקח תודה או לחם תודה אחרת (פסחים יג:).

רבינו גרשום

ואי חילופי תודה נדבה דקאמר הרי זו ואבדה והפריש אחרת בין לפני כפרה שנתכפר באחת בין לאחר כפרה טעונות לחם שתיהם דמרבה בתודות הוא דיכול אדם להביא כמה תודות נדבות שירצה ולחמיהן: מותר דתודה היא. דכבר נתכפר באמה והוי כמפריש מעות לתודה וניתותר: קסבר ר' יוחנן יכול אדם להתכפר בשבח הקדש דהיינו ולד הקדש וכיון דיכול להתכפר באיזה שירצה באם או בולד הכי נמי גבי תודה טעונה לחם: הוי בה אביי כי האי גוונא אהייא וכו': והא גבי תודה כי האי גוונא דאם הפריש שתי תודות לאחריות שאם תאבד אחת יהא שניה תחתיה אין טעון לחם דכתיב יקריבנו לא' ולא לב' והיכי קאמר כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם: אלא שמואל לא סבר לה כר' ורבנן אלא כר' שמעון קאמר חמש חטאות מתות ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שכפרו בעליה היינו מפריש שתי חטאות לאחריות וכיפר באחת אידך מתה ושמתו בעליה ושעיברה שנתה: ולית ליה רועה כלל והיכי ס"ל לשמואל כותיה: שמואל נמי חד קאמר כל שבחטאת מתה. וכל שבחטאת רועה לא איירי בה: ומאי קמ"ל שמואל לאפוקי מר' יוחנן דאמר אדם מתכפר בשבח הקדש בוולד קמ"ל שמואל דלא דהל' כרבי שמעון דחמש חטאת מתות וולד חטאת וכו' ואין מתכפרין בו: הפריש מעו' לתודתו. לזבח תודה:

עין משפט נר מצוה

כו א ב ג מיי' פי"ב מהלכות פסוה"מ הל' ח:
כז ד מיי' שם פ"ד הלכה ג:
כח ה מיי' שם הלכה א:
כט ו מיי' שם הלכה ה:
ל ז מיי' פי"ב שם הלכה יא:
לא ח מיי' שם הלכה יב:

שיטה מקובצת

א] דקסבר ר"י אדם כו'. והכי אית ליה בפרק בתרא דכריתות דבעי ר"א אדם מתכפר כו' והיינו מילתא דשמעתין וקשה דבפ' כיצד מערימין אמר ר"י הפריש מעוברת וילדה כו' ופריך התם למסקנא מתקיף לה רבא כו' ומשני אמר לך רב המנונא כו' אלמא קסבר ר"י אין אדם מתכפר בשבח הקדש וי"ל דהיינו דוקא בחטאת דולד חטאת מתה לכך הוצרך לומר לר"י שיירו משוייר דאי כחד גופא דמי וטעמא דר"י משום דאדם מתכפר הו"ל ולד חטאת דלמיתה אזלא אבל כיון דתרי גופי נינהו לא דמי לולד חטאת דולד חטאת דמתה היינו כשהפרישה רקנית ואח"כ נתעברה דנהי דרבא פריך התם דלמא היינו טעמא דר"י דאדם מתכפר בשבח הקדש ואית ליה דאינה מתה אפי' חשיבה כחד גופא ודאי רבא לא מדמי ליה לולד חטאת דקסבר אין ולד חטאת מתה אלא דוקא הפרישה רקנית ואח"כ נתעברה אבל בולד תודה מודה דאדם מתכפר וא"ת והכא מנלן דסבר ר"י מתכפר דילמא קסבר ר"י אם שיירו משוייר והוי תרי גופי והי"ל מפריש שתי תודות לאחריות וי"ל דמשמע ליה דמיירי בכל ענין אפי' הפרישה רקנית ואח"כ נתעברה דאז כ"ע מודו דחד גופא נינהו. תו"א: **ב]** חילופי (חטאת) [תודת נדבה]: **ג]** כפרה טעונות: **ד]** תודת חובה וחילופי תודת חובה לפני כפרה טעונות: **ה]** אין טעונות: **ו]** מתיב רב עמרם. וה"ה דהמ"ל והרי ולד חטאת שהפרישה כשהיא מעוברת דלאו למיתה אזלא אפי' לאחר כפרה ואפ"ה אין ולד תודה טעונה לחם אחר כפרה ולמאי דמשני לקמן שמואל כר"ש ס"ל ניחא: **ז]** דתנן המפריש: **ח]** תרעה. והא דקיי"ל נתכפרו בעליה מתה היינו דוקא בנתכפרו ואבדו: **ט]** דאמר. תמורה (דף כ"ה) וכריתות פ' בתרא: **י]** אמר רבה: **יא]** לחם גלל תודה ואין תודה גלל לחם ואמר רבה: **יב]** קאי דקתני מנין לרבות תמורה: **יג]** קתני וקיי"ל בחליפי תודה דהיא נדבה: **יד]** והלכך חייב בלחמיהן: **טו]** אדם מתכפר בתודה הרבה הס"ד: **טז]** ותירץ דאולד: **יז]** לחם גלל: **יח]** תיבות אין מביא תודה אחרת נמחק: